

Realizimi faktik i të ardhurave dhe shpenzimeve vendore për periudhën Janar - Shtator 2024

Menaxhimi i Financave Publike në nivel vendor përbën një shtyllë të rëndësishme në rritjen e cilësisë së shërbimeve publike. Në këtë drejtim, Ministria e Financave pas miratimit të ligjit nr. 68, datë 27.4.2018 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” ka unifikuar, përmirësuar dhe modernizuar procedurat që lidhen me planifikimin, monitorimin dhe zbatimin e buxhetit në nivel vendor. Asistenca e dhënë për rritjen e kapaciteteve të njëjësive të vetëqeverisjes vendore si në menaxhimin e të ardhurave, po ashtu edhe të shpenzimeve, po jep efekt të drejtpërdrejtë në përmirësimin e treguesve të të ardhurave dhe menaxhimit të shpenzimeve. Referuar të dhënave të treguesve fiskalë të konsoliduar për pushtetin vendor për 9 mujorin 2024, dhe bazuar në të dhënat e Sistemit Informatik Financiar të Qeverisë, është realizuar analiza e treguesve fiskalë të buxhetit të konsoliduar në 9 mujorin 2024 për pushtetin vendor.

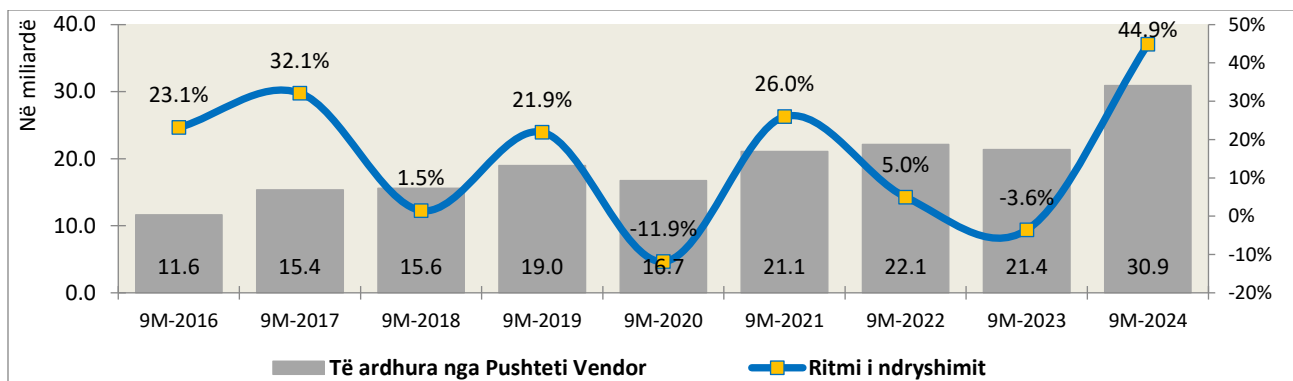
Të ardhurat e pushtetit vendor

Për vitin 2024 të ardhurat e pushtetit vendor u planifikuan në rreth 29.1 miliard lekë, por referuar rezultatit të fundvitit 2023 në arkëtimin e këtyre të ardhurave që shënoi një tejkalim me 3.9 miliard lekë krahasuar me planin e rishikuar 2023, e po ashtu edhe realizimit të të ardhurave tatimore të pushtetit vendor gjatë muajve janar-korrik 2024 që rezultoi me një tejkalim prej 7.3 miliard lekë kundrejt realizimit faktik të të njëjtës periudhë gjatë vitit 2023, me Aktin Normativ Nr.3 datë 28.8.2024 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 97/2023 “Për buxhetin e vitit 2024, i ndryshuar” u miratua rishikimi me rritje prej 8 miliard lekë i të ardhurave tatimore të pushtetit vendor, duke rritur planifikimin për taksat lokale me 6.9 miliard lekë, dhe me 1.1 miliard lekë për taksën e pasurisë, bazuar pikërisht në performancën e realizimit të tyre në vitin 2023, si edhe përgjatë muajve janar-korrik 2024, duke krijuar kështu besimin e justifikuar për vazhdimësinë e këtyre ritmeve edhe për pjesën tjetër të vitit 2024 dhe rrjedhimisht propozimin për përditësimin në rritje të planit vjetor të tyre nëpërmjet aktit normativ.

Tashmë, deri në fund të 9 mujorit 2024 rezulton se të ardhurat tatimore të pushtetit vendor janë realizuar në rreth 30.9 miliard lekë (ku taksa e pasurisë është mbledhur në afërsisht 6.1 miliard lekë dhe taksat lokale në mbi 24.8 miliard lekë, ku vetëm Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja është realizuar me rreth 13.6 miliard lekë) dhe referuar këtij realizimi, pritshmëria deri në fund të vitit 2024, është që edhe plani prej 37.1 miliard lekë sipas Aktit Normativ, të realizohet e madje të tejkalohet.

Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, të ardhurat e veta vendore të pushtetit vendor janë realizuar me rreth 9.6 miliard lekë më shumë, që përkthehet në rreth 45% rritje.

Grafiku 1: Të ardhurat e përgjithshme tatimore të pushtetit vendor dhe ritmi i ndryshimit të tyre

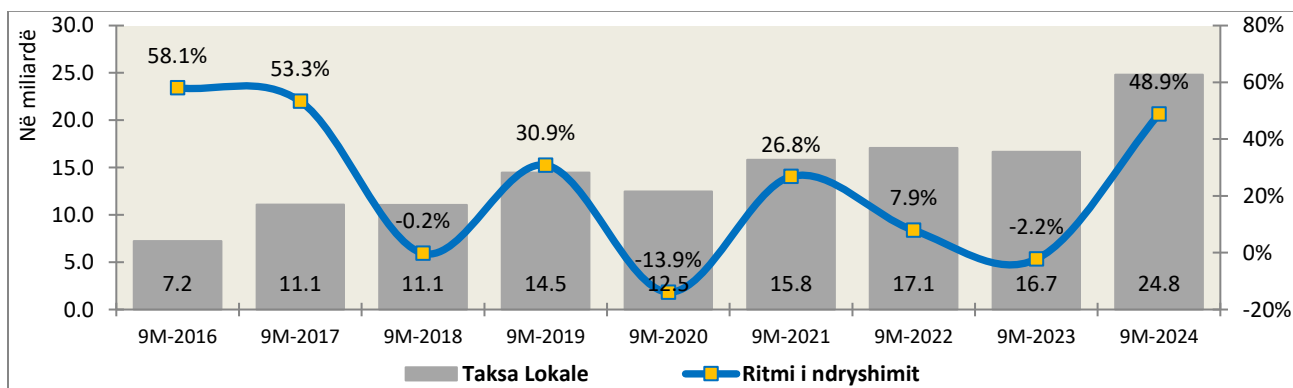
Burimi: Ministria e Financave, <https://financa.gov.al/treguesit-fiskale-sipas-buxhetit-te-konsoliduar/>

- **Taksat lokale**

Nga të ardhurat që sigurojnë njësitë e vetëqeverisjes vendore peshën më të madhe e zënë taksat lokale. Për 9 muhori 2024 këto taksa zënë rreth 80.3% të shumës totale të të ardhurave tatimore të pushtetit vendor. Të ardhurat nga taksat lokale kanë konsoliduar trendin në rritje nga viti në vit pas reformës administrativo-territoriale dhe për 9 muhori 2024 këto taksa janë mbledhur në vlerën mbi 24.8 miliard lekë, shifër kjo që është rreth 8.1 miliard lekë ose rreth 49% më shumë se vlera e mbledhur gjatë të njëjtës periudhë të vitit 2023.

Në këtë grup të taksave, vërejmë se pjesën më të madhe të tyre e zë Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja, me rreth 54.7% të taksave lokale, që sipas të dhënave të 9 mujorit 2024 vërehet se ka një rritje të konsiderueshme sidomos në bashkinë Tiranë, apo dhe Tarifat e pastrimit dhe higjienës që zënë rreth 19.5% të taksave lokale. Referuar të dhënave të treguesve fiskalë të 9 mujorit 2024, Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja është rritur me rreth 6.2 miliard lekë kundrejt 9 mujorit 2023 dhe Tarifat e pastrimit dhe higjienës janë realizuar me rreth 1.1 miliard lekë më shumë se 9 muhori i vitit 2023.

Grafiku 2: Të ardhurat nga Taksat Lokale dhe ritmi i ndryshimit të tyre

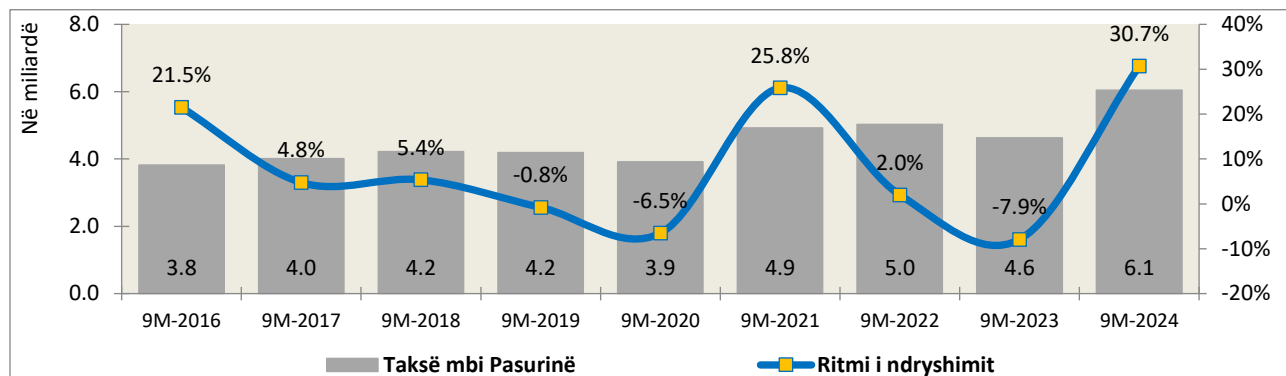
Burimi: Ministria e Financave, <https://financa.gov.al/treguesit-fiskale-sipas-buxhetit-te-konsoliduar/>

- **Taksa e pasurisë**

Të ardhurat nga taksa mbi pasurinë përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të të ardhurave të pushtetit vendor. Për 9 muhori 2024, grupi i taksave mbi pasurinë ku përfshihet, ndërtesa, trualli, toka bujqësore dhe transaksionet mbi pasurinë, përbën 19.6% të totalit të të ardhurave të veta tatimore të

pushtetit vendor. Në vlerë absolute, ato janë mbledhur në rreth 6.1 miliardë lekë në 9 mujorin 2024, shifër kjo që është rreth 1.4 miliard lekë më e lartë ose me një rritje prej rreth 31% krahasuar me vlerën e mbledhur gjatë të njëjtës periudhë të vitit 2023.

Grafiku 3: Të ardhurat nga Taksa e pasurisë dhe ritmi i ndryshimit të tyre

Burimi: Ministria e Financave, <https://financa.gov.al/treguesit-fiskale-sipas-buxhetit-te-konsoliduar/>

- ***Taksa e biznesit të vogël***

Tatimi i thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël pas ndryshimeve fiskale ligjore është bërë zero (ligji nr.112/2020 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9632, datë 30.10.2006, “Për sistemin e taksave vendore”, të ndryshuar”). Kjo lehtësi fiskale që u miratua nga buxheti qendror iu kompensua pushtetit vendor në rritjen e transfertave nga qeveria qendrore. Nga realizimi faktik gjatë 9 mujorit 2024, rezulton se nga ky zë janë mbledhur rreth 58 milion lekë, që zënë vetëm 0.2% të të ardhurave vendore, të cilat përfaqësojnë detyrime të paguara me vonësë. Disa nga njësitë e vetëqeverisjes vendore mbledhin detyrime nga ky burim për ato subjekte të cilat nuk kanë kryer pagesat brenda afatit dhe rezultojnë debitorë.

- ***Të ardhura të tjera jostatimore të pushtetit vendor***

Një burim tjetër i rëndësishëm i të ardhurave të veta vendore që lidhet drejtëpërdrejtë me aktivitetin e pushtetit vendor, janë të ardhurat jostatimore. Për 9 mujorin 2024, njësitë e vetëqeverisjes vendore në shkallë kombëtare kanë mbledhur të ardhura jo tatimore në masën mbi 3 miliard lekë, shifër kjo që është rreth 757 milion lekë më shumë se 2.2 miliard lekë të mbledhura gjatë të njëjtës periudhë të vitit 2023.

Shpenzimet e pushtetit vendor

Shpenzimet e pushtetit vendor si një komponent që kanë një kontribut të rëndësishëm në mirëqenien e qytetarëve, paraqesin tendenca zhvillimore të ekonomisë në tërësi. Objektivi kryesor i Ministrisë së Financave për rritjen e peshës së shpenzimeve të pushtetit vendor në raport me produktin e brendshëm bruto, apo kundrejt shpenzimeve të buxhetit qendror, përbën një tregues të rëndësishëm për vlerësimin e ecurisë pozitive të reformave në menaxhimin financiar në nivel vendor në drejtim të thellimit të decentralizimit fiskal.

Ndër vite shpenzimet e qeverisjes vendore evidentohen si një tregues financiar në rritje të qëndrueshme. Kjo rritje vjen si pasojë e përmirësimit të nivelit të shërbimeve apo funksioneve që qeverisja vendore ofron për qytetarët, të financuara këto si nëpërmjet mbështetjes financiare nga qeveria qendrore në formën e transfertave, po ashtu edhe rritjes së të ardhurave të veta vendore.

Në kuadër të reformës administrative-territoriale, rritja e kompetencave, hapësirës territoriale në administrim dhe sigurisht numrit të banorëve të një bashkie, ka bërë që tashmë ato të rrisin përgjegjësinë, transparencën e konsultimin publik, si dhe llogaridhënien në përdorimin e financave publike vendore.

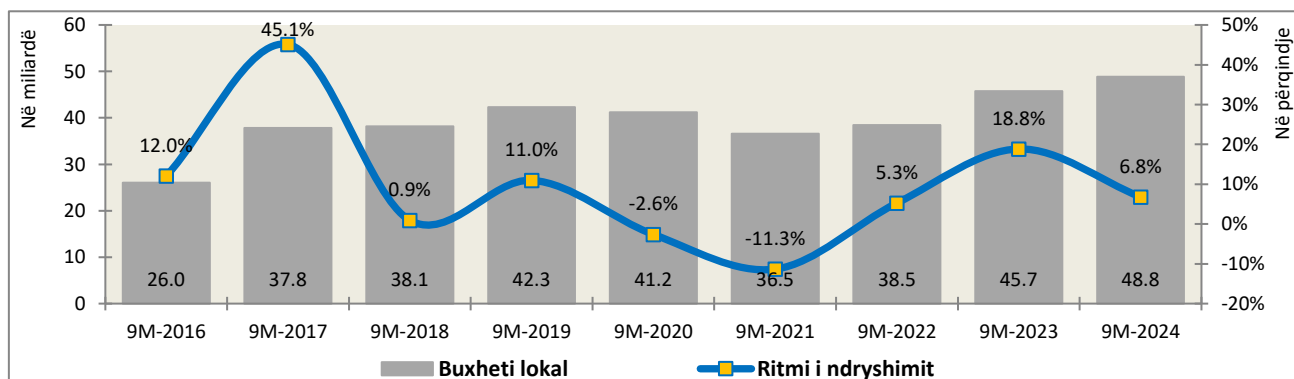
Buxheti vendor ndër vite ka një rritje të dukshme që vjen si rrjedhojë e decentralizimit fiskal në aspektin e mbledhjes dhe përdorimit në mënyrë autonome të të ardhurave dhe rritjes së transfertave buxhetore nga qeveria qendrore. Konsolidimi i financimit të funksioneve të pushtetit vendor dhe menaxhimi i mirë i shpenzimeve është reflektuar gjatë kësaj periudhe në financimin e shërbimeve publike. Rritja e kapaciteteve administrative për mbulimin e shërbimeve publike ka fuqizuar dhe motivuar ndjeshëm personelin e njësisive të vetëqeverisjes vendore për të arritur rezultate. Megjithatë ndryshimet thelbësore që po pëson pushteti vendor janë në proces konsolidimi të vazhdueshëm.

Shpenzimet e pushtetit vendor për vitin 2024, u planifikuan në rreth 71.4 miliard lekë dhe u rishikuan në rreth 79.4 miliard lekë me rishikimin e rritjes së të ardhurave sipas Aktit normativ Nr.3 datë 28.8.2024 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 97/2023 “Për buxhetin e vitit 2024, i ndryshuar”. Rritja e shpenzimeve të planifikuara të pushtetit vendor në vitin 2024 vjen për shkak të rritjes së të ardhurave të veta vendore, që gjithashtu do të ndikojë në përmirësim të nivelit të shërbimeve që qeverisja vendore ofron për qytetarët dhe të kapacitetit të njësisive për të zbatuar projektet e investimeve.

Referuar të dhënave të treguesve fiskalë të pushtetit vendor për 9 mujorin 2024, shpenzimet vendore janë realizuar në mbi 48.8 miliard lekë, nga 45.7 miliard lekë që kanë qenë realizuar në 9 mujorin 2023, pra rreth 3.1 miliard lekë më shumë ose 6.8% rritje krahasuar me një vit më parë. Rritja e shpenzimeve të pushtetit vendor reflekton ecurinë mjaft pozitive si në drejtim të menaxhimit financiar ashtu edhe të efikasitetit të personelit në mbulimin e shërbimeve publike në nivel vendor.

Sipas grafikut të mëposhtëm, buxheti i pushtetit vendor tashmë ka konsoliduar një trend të qëndrueshëm rritjeje duke shmangur luhatjet e konsiderueshme nga viti në vit, efekt ky i cili vjen që prej vitit 2017.

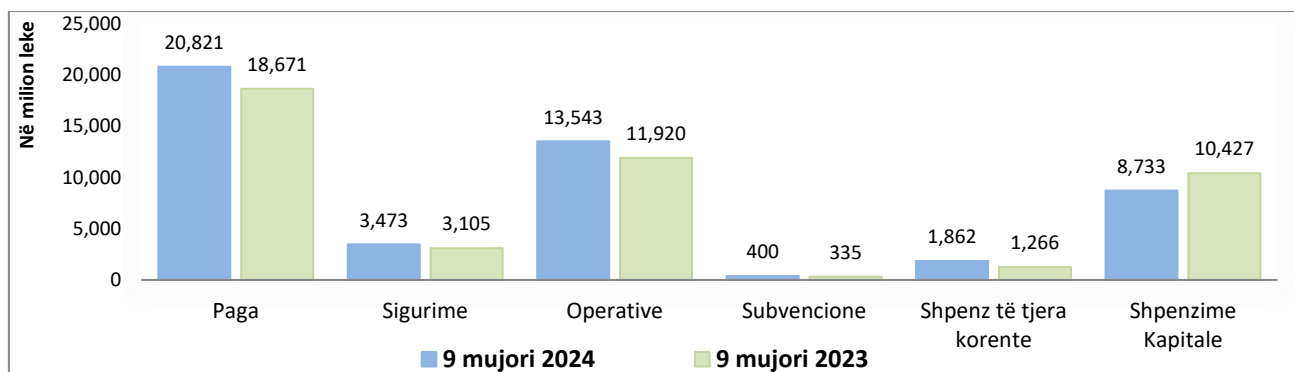
Grafiku 4: Shpenzimet për pushtetin vendor dhe ritmi i ndryshimit të tyre

Burimi: Ministria e Financave, <https://financa.gov.al/treguesit-fiskale-sipas-buxhetit-te-konsoliduar/>

Sa i përket strukturës së shpenzimeve në 9 mujorin 2024, peshën më të madhe të zërave të shpenzimeve e zënë ato për personelin me rreth 49.8% të totalit të shpenzimeve, më pas vjen zëri i shpenzimeve operative me rreth 27.7%, dhe më pas shpenzimet për investime të cilat zënë rreth 18% të totalit të shpenzimeve të pushtetit vendor në 9 mujorin 2024. Për këtë periudhë në tërësi, të gjithë zërat e buxhetit vendor kanë pësuar rritje në raport me 9 mujorin 2023, siç konstatohet edhe nga grafiku më poshtë:

Grafiku 5: Shpenzimet e pushtetit vendor sipas llogarive ekonomike

Burimi: Ministria e Financave, SIFQ, https://financa.gov.al/realizimi-accrual_cash/

Shpenzimet e Personelit, përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të shpenzimeve totale të njësisë të vetëqeverisjes vendore. Për 9 mujorin 2024, këto shpenzime janë realizuar në masën 24.3 miliard lekë (respektivisht 20.8 miliard lekë paga dhe rreth 3.5 miliard lekë sigurime shoqërore e shëndetësore), duke rezultuar me rritje prej rreth 2.5 miliard lekë më shumë nga e njëjta periudhë e vitit 2023. Rritja e këtyre shpenzimeve, lidhet kryesisht me faktin e rishikimit të nivelit të pagave në kuadër të politikave qeveritare për përmirësimin e pagave në njësitë e vetëqeverisjes vendore.

Në buxhetin e vitit 2024 rreth 1.5 miliard lekë u akorduan me ligj si transfertë e përgjithshme nga buxheti qendror në buxhetin vendor, drejtpërdrejt për mbulimin e rritjes së pagave, politikë që u nis në vitin 2023 me ndryshimin e pagës minimale. Po ashtu në kuadër të politikës së qeverisë për përmirësimin e pagave edhe gjatë këtij viti, pushteti vendor është financuar konkretisht me 702 milion lekë për rritjen e pagave për funksionet sektoriale, për punonjësit e Arsimit bazë dhe parashkollor (me 585 milion lekë) sipas *Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr.425, datë 26.6.2024 “Për miratimin e strukturës dhe të niveleve të pagave të punonjësve mësimorë dhe të punonjësve të tjerë jomësimorë në institucionet arsimore dhe në institucionet plotësuese të sistemit arsimor parauniversitar”*, si dhe punonjësit e PMNZSH (me 117 milion lekë) sipas *Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 419, datë 26.6.2024 “Për miratimin e vlerave për secilin element përbërës të pagës bruto mujore të punonjësve të shërbimit të mbrojtjes nga zjarri dhe shpëtimin”*. Gjithashtu për pushtetin vendor janë akorduar edhe 723.5 milion lekë shtesë për rritjen e pagave për punonjësit e administratave të bashkive sipas *Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr.503, datë 1.8.2024 “Për disa ndryshime në Vendimin nr.328, datë 31.5.2023, të Këshillit të Ministrave “Për klasifikimin e funksioneve, grupimin e njësisë të vetëqeverisjes vendore për efekt page dhe caktimin e kufijve të pagave të funksionarëve të zgjedhur e të emëruar, të nëpunësve civilë e të punonjësve administrativë të njësisë të vetëqeverisjes vendore”*.

Shpenzimet Operative dhe të mirëmbajtjes, të cilat janë shumë të rëndësishme për mbarëvajtjen dhe ushtrimin e funksioneve, rezultojnë me rritje prej 14% në 9 mujorin 2024 në krahasim më të njëjtën periudhë të një viti më parë. Shpenzimet operative përbëjnë rreth 27.7% të totalit të shpenzimeve të periudhës. Në vlerë absolute në 9 mujorin 2024 janë shpenzuar mbi 13.5 miliard lekë ose rreth 1.6 miliard lekë më shumë se në të njëjtën periudhë të një viti më parë. Duke marrë në analizë edhe vitet e kaluara, vihet re tendenca e rritjes së shpenzimeve operative nga viti në vit, si rrjedhojë e konsolidimit të NJVQV-ve në ushtrimin e funksioneve, por edhe të rritjes së nivelit të shpenzimeve të mirëmbajtjes së vazhdueshme që shoqërojnë investimet tashmë të realizuara.

Shpenzimet për subvencione dhe të tjera, janë shpenzimet që përdorin njësitet e vetëqeverisjes vendore për të paguar interesat, për të subvencionuar politikat e ndryshme vendore dhe mbuluar funksione të tjera administrative. Shpenzimet për subvencione në 9 mujorin 2024 janë realizuar në masën 400 milion lekë dhe kanë rritje me 65 milion lekë ose rreth 19% më shumë se 9 mujori 2023, ndërsa shpenzimet e tjera korente janë realizuar në masën mbi 1.8 miliard lekë duke u rritur me rreth 597 milion lekë në krahasim më të njëjtën periudhë të një viti më parë. Këto shpenzime reflektojnë kontributin e financimit nga vetë njësitet e vetëqeverisjes vendore nëpërmjet transfertave në buxhetet familjare apo individët, të ndihmës ekonomike, bursave etj, ndaj qytetarëve në nevojë.

Shpenzimet Kapitale, janë një zë mjaft i rëndësishëm jo vetëm për faktin që përbëjnë një pjesë të rëndësishme të buxhetit vendor me rreth 18 % të totalit të shpenzimeve faktike për periudhën, por edhe për shkak se këto shpenzime kanë ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen ekonomike dhe përmirësimin e cilësisë së jetesës së qytetarëve. Deri në fund të 9 mujorit 2024 vëmë re që shpenzimet për investime janë realizuar në masën 8.7 miliard lekë. Pritshmëria e ecurisë së realizimit për shpenzimet kapitale mbetet pozitive deri në fund të vitit.

Më poshtë paraqitet në mënyrë të përmbledhur tabela e të ardhurave tatimore vendore dhe shpenzimeve në financat publike vendore gjatë 9 mujorit të vitit 2024 dhe 9 mujorit të vitit 2023 dhe ndryshimet e tyre në vlerë dhe në përqindje.

Tabela 1: Të ardhurat dhe shpenzimet faktike të pushtetit vendor sipas natyrës (në milion lekë)

Nr	E M Ë R T I M I	Realizimi faktik		Ndryshimet	
		9 mujori 2024	9 mujori 2023	në vlerë 2024 ndaj 2023	në % 2024 ndaj 2023
I.	Të ardhura nga Pushteti vendor	30,936	21,354	9,583	145%
I.1	Taksa mbi pasurinë	6,052	4,629	1,422	131%
I.2	Taksa e biznesit të vogël	58	46	12	125%
I.3	Taksa Lokale	24,827	16,678	8,149	149%
II.	Shpenzime nga Pushtetit Vendor	48,831	45,723	3,108	107%
II.1	Shpenzime Korente	40,098	35,296	4,802	114%
	Personeli	24,294	21,776	2,518	112%
	Shpenzime Oper. Mirëmbajtje	13,543	11,920	1,623	114%
	Subvencione	400	335	65	119%
	Te tjera	1,862	1,266	597	147%
II.2	Shpenzime Kapitale	8,733	10,427	-1,694	84%

Burimi: Ministria e Financave, <https://financa.gov.al/treguesit-fiskale-sipas-buxhetit-te-konsoliduar/>

Fondi i rindërtimit që njësitë e vetëqeverisjes vendore kanë përdorur për rimëkëmbjen pas tërmetit është një pjesë tjetër e shpenzimeve që i kalon drejtpërdrejt buxhetit vendor. Përveç transfertave të pakushtëzuara nga qeverisja qendrore dhe të ardhurave të veta të njësisve të vetëqeverisjes vendore, akordimi i këtij fondi ka ndikuar gjithashtu në rritjen e tyre ekonomike. Financimi për NJVQV-të në vitin 2024 është rreth 12.45 miliard lekë (akorduar me VKM gjatë vitit 2024, si dhe fondet e papërdorura në vitin e kaluar), ndërkohë që përdorimi deri në fund të 9 muajit 2024 është rreth 4.7 miliard lekë.

Tabela 2: Detajimi i fondit të rindërtimit sipas llojit të shpenzimeve (në milion lekë)

Nr	E M Ë R T I M I	9 mujori 2024	
		Realizimi faktik	Buxheti operativ
III.	Fondi i Rindërtimit	4,737	12,450
	<i>Shpenzime kapitale</i>	3,355	9,548
	<i>Shpenzime Operative & Mirëmbajtje</i>	10	181
	<i>Transferta për familjet dhe individët</i>	1,373	2,720

Burimi: Ministria e Financave, SIFQ, https://financa.gov.al/realizimi-accrual_cash/

Detyrimet e prapambetura të pushtetit vendor. Deri në fund të muajit qershor 2024, stoku i detyrimeve të prapambetura për pushtetin vendor është rreth 4.2 miliard lekë, respektivisht rreth 4.1 miliard lekë për bashkitë e vendit dhe rreth 90 milion lekë për qarqet. Krahasuar me vlerën e stokut të detyrimeve të prapambetura të evidentuara deri në fund të muajit dhjetor 2023 konstatohet një ulje e detyrimeve të prapambetura me rreth 619 milion lekë.

Nga të dhënat deri në qershor 2024 rezultojnë se janë 30 bashki të cilat kanë ulur stokun e detyrimeve të prapambetura krahasuar me stokun në fund të dhjetorit 2023 (bashkitë *Cërrik, Devoll, Dibër, Dimal, Durrës, Fier, Has, Himarë, Kamëz, Kavajë, Klos, Konispol, Kukës, Librazhd, Lushnjë, Malësi e Madhe, Mat, Memaliaj, Mirditë, Peqin, Përmet, Poliçan, Prrenjas, Pukë, Roskovec, Sarandë, Skrapar, Tepelenë, Tropojë, Vau i Dejës*). Këtu evidentojmë se bashkitë Prrenjas dhe Librazhd e kanë ulur 100% stokun e tyre të detyrimeve duke e zëruar atë.

Nga të dhënat deri në fund të qershorit 2024 rezultojnë se janë 5 bashki të cilat e kanë zero stokun e detyrimeve të prapambetura (bashkitë *Fushë Arrëz, Përmet, Këlcyrë* që nga viti 2023 dhe tashmë edhe bashkitë *Librazhd e Prrenjas*).

Evidentohen 14 bashki të cilat nuk kanë ndryshim në stokun e detyrimeve të prapambetura për periudhën qershor 2024 krahasuar me stokun në fund të dhjetorit 2023 (bashkitë *Bulqizë, Delvinë, Dropull, Gjirokastrë, Kolonjë, Korçë, Kurbin, Libohovë, Pustec, Rrogozhinë, Shijak, Shkodër, Vlorë dhe Vorë*).

Megjithatë evidentohen edhe 14 bashki të cilat rezultojnë me një rritje të stokut të detyrimeve të prapambetura deri në fund të qershorit 2024 krahasuar me stokun në fund të dhjetorit 2023.

Sa i përket qarqeve rezulton se vetëm 5 nga 12 qarqe kanë detyrime të prapambetura, të cilat deri në fund të qershorit 2024, janë rreth 90.7 milionë lekë. Qarku *Durrës, Gjirokastrë, Korçë dhe Vlorë* të cilët kanë detyrime të prapambetura, nuk kanë ndryshim në stokun e detyrimeve të prapambetura

për periudhën qershor 2024 krahasuar me stokun në fund të dhjetorit 2023, kurse qarku Berat ka një rritje të detyrime të prapambetura me rreth 4.1 milionë lekë krahasuar me fundvitin 2023.

Më poshtë paraqitet në mënyrë të përmbledhur tabela e detyrimeve të prapambetura të pushtetit vendor për bashkitë dhe për qarqet, për periudhat: deri në fund të vitit 2023 dhe deri në qershor të vitit 2024, si dhe ndryshimet e tyre në vlerë.

Tabela 3: Detyrimet e prapambetura të pushtetit vendor (në milion lekë)

Detyrimet e prapambetura	Detyrimi i Mbetur deri në Dhjetor 2023	Detyrimi i mbetur deri në Qershor 2024	diferenca Qershor 2024 - Dhjetor 2023
<i>Total 61 Bashkitë</i>	4,752.7	4,129.1	-623.6
<i>Total 12 Qarqe</i>	86.6	90.7	4.1
Totali	4,839.3	4,219.8	-619.5

Burimi: Ministria e Financave, <https://financa.gov.al/detyrimet-e-prapambetura/>